

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/127/2015
Identifikačné číslo spisu:	5113223153
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5113223153.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu A., bývajúceho v R. zastúpeného a/k/z/a/ advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova 6, IČO: 47 239 000, proti žalovanej POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zaplatenie 4 340,06 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17 C 284/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. februára 2015 sp. zn. 7 Co 16/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 11. februára 2015 sp. zn. 7 Co 16/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. septembra 2014 č. k. 17 C 284/2013-103 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 340,06 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne zo sumy 4 340,06 € od 23. augusta 2013 až do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vo zvyšnej časti uplatneného úroku z omeškania žalobu zamietol. Žalovanej zároveň uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 810,61 € a tieto zaplatiť na účet jeho právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že na základe notárskej zápisnice č. N 10987/2003, NZ 49639/2003 z 18. júna 2003 bola proti žalobcovi vedená exekúcia za účelom vymoženia peňažnej pohľadávky žalovanej vo výške 522,14 € s príslušenstvom, pričom celková suma vymožená od žalobcu predstavovala 5 531,36 €. Ďalej zistil, že uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom z 12. decembra 2012 sp. zn. 10 Er 458/2003 bola exekúcia proti žalobcovi zastavená z dôvodu nedostatku materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu, konkrétne pre absenciu súhlasu povinného s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Vychádzajúc z uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že ak v exekučnom konaní došlo k vymoženiu plnenia uvedeného v notárskej zápisnici nad rozsah pohľadávky 522,14 € (sumy úveru) a exekučný súd exekúciu pre nedostatok spôsobilosti exekučného titulu zastavil, u žalovanej ako oprávnenej išlo o bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Keďže žalobca si z tohto titulu uplatňoval sumu 3 834,18 €, súd mu ju s poukazom na uvedené ustanovenia priznal. Pokiaľ išlo o sumu 505,88 € (pozostávajúcej z trov exekúcie 252,94 €, odmeny exekútora 203,15 € a náhrady hotových výdavkov 49,79 €) uplatňovanej žalobcom titulom

náhrady škody, súd prvej inštancie konštatoval splnenie predpokladov pre vznik zodpovednosti za škodu v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Mal za preukázanú existenciu protiprávneho úkonu žalovanej, ktorá postupovala v rozpore so zákonom, resp. ho obchádzala (§ 39 Občianskeho zákonníka) tým, že podala návrh na vykonanie exekúcie na základe notárskej zápisnice spisanej osobou, ktorá nebola platne splnomocnená na tento úkon, pričom vedela, že takto zvolený splnomocnenec (ňou vopred vybraný advokát) nebude dostatočne brániť záujmy splnomocniteľa. V príčinnej súvislosti s uvedeným konaním žalovanej vznikla žalobcovi majetková ujma tým, že zaplatil exekútorovi na základe neplatného exekučného titulu trovy v spomenutej výške a jeho majetok sa tak zmenšil. Pokiaľ žalovaná upozorňovala na ustanovenie § 61 Exekučného poriadku vyjadrujúce zásadu, že „navrátenie do predošlého stavu je v exekučnom konaní vylúčené“, zdôraznil, že táto zásada znamená, že právne pomery niekoho iného ako účastníka konania, ktoré exekúciou vznikli, nemôžu byť exekúciou dotknuté (čo nebol daný prípad) a v tejto spojitosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 5/2008. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi ním požadovanú sumu 4 340,06 €. Keďže žalobca v konaní nepreukázal, že vyzval žalovanú na uhradenie dlhu, súd vychádzal z toho, že žalovaná sa dostala do omeškania až dňom 23. augusta 2013, t. j. nasledujúci deň po doručení jej žaloby súdom. S poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. potom žalobcovi priznal úrok z omeškania vo výške 5,5 % ročne od 23. augusta 2013 až do zaplattenia a vo zvyšnej časti požadovaného úroku z omeškania (žalobca žiadal 9 % úrok z omeškania od 16. januára 2012 až do zaplattenia) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 11. februára 2015 sp. zn. 7 Co 16/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žalovaná zaviazaná k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 4 340,06 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne zo žalovanej sumy od 23. augusta 2013 do zaplattenia zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť v lehote troch dní zaplatiť žalovanej k rukám jej právnej zástupkyne trovy konania vo výške 520 € z titulu zaplattenia súdnych poplatkov. Odvolací súd považoval názor súdu prvej inštancie, ktorý posúdil nárok žalobcu na zaplattenie žalovanej sumy ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka, ako aj nárok na náhradu škody v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, za nesprávny. Mal za to, že v danom prípade, prihliadajúc na okolnosti prejednávanej veci, bolo potrebné vychádzať z podmienok uvedených v § 61 Exekučného poriadku, podľa ktorého navrátenie do predošlého stavu je v exekučnom konaní vylúčené. Znamená to, že pokiaľ súdny exekútor na základe poverenia vydaného v exekučnom konaní vymohol pre oprávnenú v exekučnom konaní uplatňovanú pohľadávku, nie je možné vymoženú pohľadávku povinnému vrátiť, resp. žiadať jej vrátenie od súdneho exekútora, alebo oprávnenej. Zákon totiž v takomto prípade explicitne predpokladá nárok na náhradu škody proti štátu podľa § 4 ods. 1 písm. d/ zákona č. 514/2003 Z.z. V prípade žalobcu ako povinného v exekučnom konaní sa jedná o subjekt, u ktorého došlo k zmenšeniu majetku a jedná sa o spôsobenie škody, keďže k zastaveniu exekúcie exekučným súdom pre neplatnosť exekučného titulu došlo v čase, keď pohľadávka oprávnenej (žalovanej) bola už v exekučnom konaní vymožená. Konštatoval, že uplatnený nárok žalobcu nemožno považovať za nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka proti žalovanej, taktiež neprichádza do úvahy nárok na náhradu škody proti súdnemu exekútorovi podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, keďže súdny exekútor vykonával exekúciu na základe poverenia vydaného súdom a do úvahy neprichádza ani všeobecná zodpovednosť žalovanej alebo súdneho exekútora za spôsobenú škodu podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho odvolaní napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol (§ 220 O.s.p.). O trovách celého konania rozhodol podľa § 224 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Namietal, že odvolací súd riadne nezdôvodnil, prečo posudzovaný nárok nemožno považovať za nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, resp. za náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Odôvodnenie odvolacieho súdu označil v tomto smere za nedostatočné a napadnutý rozsudok za arbitrárny, tvrdiac, že tým došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. S poukazom na

nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok a nezrozumiteľnosť dôvodov mal za to, v konaní došlo aj k vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) odvolacím súdom namietal, že ustanovenie § 61 Exekučného poriadku je adresované tretím osobám a predstavuje vtelenie zásady ochrany dobromyseľnosti tretej osoby do právneho predpisu. Zdôrazňoval, že dané ustanovenie v žiadnom prípade nedopadá na vzťahy inter partes, t. j. medzi oprávneným a povinným v exekučnom konaní, a už vôbec medzi nimi nevyklučuje aplikáciu ustanovení o náhrade škody a o vydaní bezdôvodného obohatenia. Na podporu svojej argumentácie poukazoval na judikát R 48/2009, ako aj na ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 85/2013. Uviedol, že podanou žalobou ani nežiadal o navrátenie do predošlého stavu, ale vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu spôsobenej škody v peniazoch. Konštatoval, že ustanovenie § 61 Exekučného poriadku na vzťahy posudzované v tomto konaní nedopadá a že boli splnené všetky predpoklady pre aplikáciu § 451 a § 420 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z uvedeného žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. V danom prípade bolo dovolanie podané 17. apríla 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či je dovolanie procesne prípustné.

7. Vychádzajúc z ustanovení § 470 ods. 1, 2 C.s.p., s prihliadnutím na základné princípy obsiahnuté v čl. 2 ods. 1, 2 a čl. 3 ods. 1 C.s.p., najvyšší súd posudzoval podmienky prípustnosti dovolania podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“).

8. Do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

9. V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. mohlo byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p., b/ konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci.

10. Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) prihliadal dovolací súd ex offo v zmysle povinnosti uloženej mu ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p., teda bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto opravnom prostriedku uplatnené.

11. Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.

dovolať netvrdil a ich existenciu nezistil po preskúmaní obsahu spisu ani dovolací súd.

12. Žalobca v dovolaní namietal, že v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia mu bola odvolacím súdom odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). V súvislosti s nepreskúmateľnosťou rozhodnutia zároveň poukazoval aj na existenciu inej (v § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedenej) vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

13. Pokiaľ ide o namietanú nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 a ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

14. Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery. Uvedené osobitne platí v prípade zmeňujúceho rozsudku, kedy odvolací súd svojím rozsudkom nahrádza pôvodný rozsudok. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň i prostriedkom kontroly v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný.

16. V prejednávanej veci súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúc za to, že nárok žalobcu voči žalovanej na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, ako aj nárok na náhradu škody v zmysle § 420 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka je dôvodný. Odvolací súd sa s týmito právnymi závermi nestotožnil, tvrdiac, že v danom prípade je treba vychádzať z ustanovenia § 61 Exekučného poriadku, podľa ktorého navrátenie do predošlého stavu je v exekučnom konaní vylúčené. Z uvedeného ustanovenia vyvodil, že pokiaľ súdny exekútor na základe poverenia vydaného v exekučnom konaní vymohol pre oprávnenú uplatňovanú pohľadávku, nie je možné vymoženú pohľadávku povinnému už vrátiť, resp. žiadať jej vrátenie od súdneho exekútora alebo oprávneného. Opomenul však reagovať na relevantnú argumentáciu žalobcu, ktorý v priebehu konania tvrdil, že spomenuté ustanovenie sa vzťahuje na taký spôsob vykonania exekúcie, pri ktorom sa postihuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, resp. iné právo, ktorého speňažením je fakticky znemožnené navrátenie do predošlého stavu, a preto na vzťahy posudzované v tomto konaní nedopadá. Spomínaný záver odvolacieho súdu je taktiež v príkrom rozpore s názorom súdu prvej inštancie, ktorý s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 5/2008 (uverejneného ako R 48/2009) uviedol, že zásada vyjadrená v § 61 Exekučného poriadku znamená, že právne pomery niekoho iného ako účastníka konania, ktoré exekúciou vznikli, nemôžu byť exekúciou dotknuté, pričom zdôraznil, že o takýto prípad sa v prejednávanej veci nejedná. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu ozrejmiť, prečo (podľa jeho názoru) nemožno výklad zmyslu a účelu uvedeného ustanovenia Exekučného poriadku vyplývajúci z právnej vety tohto judikátu považovať za správny. Takéto vysvetlenie však v odôvodnení jeho rozhodnutia absentuje. Odvolací súd ďalej skonštatoval, že zákon v takomto prípade explicitne predpokladá nárok na náhradu škody proti štátu podľa § 4 ods. 1 písm. d/ zákona č. 514/2003 Z.z.

Nijako ale neodôvodnil, prečo by v posudzovanom prípade malo ísť o škodu vzniknutú pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy v zmysle tohto ustanovenia. Obzvlášť, ak následne vyslovil, že „...jedná sa o spôsobenie škody, keďže k zastaveniu exekúcie exekučným súdom pre neplatnosť exekučného titulu došlo v čase, keď pohľadávka oprávneného (odporcu) bola už v exekučnom konaní vymožená“, čím vlastne v rozpore s predchádzajúcou konštatáciou naznačil spôsobenie škody v súvislosti s postupom exekučného súdu. V ďalšom sa odvolací súd namiesto riadneho a presvedčivého zdôvodnenia svojich právnych záverov už len obmedzil na strohé konštatovanie, že žalobcom uplatnený nárok nemožno považovať za bezdôvodné obohatenie podľa § 451 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, že do úvahy neprichádza ani nárok na náhradu škody proti súdnemu exekútorovi podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a ani všeobecná zodpovednosť žalovanej alebo súdneho exekútora za spôsobenú škodu podľa § 420 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka.

17. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nespĺňa parametre zákona na odôvodnenie zmeňujúceho rozsudku stanovené § 157 ods. 2 O.s.p., z ktorého dôvodu treba rozsudok odvolacieho súdu považovať za nepreskúmateľný. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd v predmetnej veci zaťažil konanie tzv. inou procesnou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

18. Pokiaľ žalobca namietal, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo obsah napadnutého rozhodnutia (vzhľadom na jeho nepreskúmateľnosť) nebol pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

19. Vzhľadom na existenciu vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.